

мен қаһарманды, олардың арасындағы байланысты тани білу) дамиды. Комикс салуды үйренген бала оқыған дүниесін түсінуге және ондағы оқиғаларды басынан өткізуге талпынады.

Қорытынды

Сонымен классикалық шығармаларға негізделген комикстерді әдебиет пәнін оқытуға бағытталған заманауи педагогикалық механизм ретінде пайдалануға болады. Бұл тәжірибе оқушылардың комикс түріндегі әдеби шығармаларға деген қызығушылығын ғана туғызып қоймайды, сонымен қатар ұлттық әдебиетті оқыту әдіс-тәсілдерін жаңғыртуға да мүмкіндік береді.

1. Громина, С. Использование комикса на уроках русского языка и литературы // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://mogu-pisat.ru/stat/metod/?ELEMENT_ID=11581562
2. Абай облысында жас мұғалім физика пәнін комикстер арқылы түсіндіреді // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.facebook.com/100064891832230/posts/767865672053154/?mibextid=xfxF2i>
3. Қазақәдебиетін комикс арқылы оқытып жүрген жас маман // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.bugin.kz/21883-qazaq-adebietin-komiks-arqyly-oqytyp-dgurgen-dgas-maman>
4. Комиксы // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://qazcomics.kz/kz/shop>
5. Emira, D. (2019). Teaching Literature through Comics: An Innovative Pedagogical Tool. International Journal of Applied Linguistics & English Literature. 8(1), 54-61.
6. Петрова, А.С., Макаренко Т.А. Комикс как средство обучения // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2017. – Т. 32. – С. 119-121. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ekoncept.ru/2017/771035.htm> (дата обращения: 14.05.2019).
7. Как создать авторский комикс? Говорит эксперт // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://youtu.be/BBi1CxMIy4>.

Серікбай Т., Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, философия және психология факультеті, СР-33к-21, студент

(Ғылыми жетекші — магистр Сағадатова А.Т.)

ӘЛЕУМЕТТІК ӘЛСІЗ ТОПТАР НЕГІЗІНДЕГІ ӘЙЕЛДЕРГЕ ҚАТЫСТЫ ТҰРМЫСТЫҚ ЗОРЛЫҚ-ЗОМБЫЛЫҚ: СЕБЕПТЕРІ, САЛДАРЫ ЖӘНЕ ҚАРСЫ ТҰРУ ТӘСІЛДЕРІ

Тұрмыстық зорлық-зомбылық бұл қазіргі немесе бұрынғы ерлі-зайыптылар арасында болатын физикалық, психологиялық, жыныстық немесе экономикалық сипаттағы әрекеттер. Бұл туыстық байланыста болатын адамдар арасында да болуы мүмкін.

Сонымен қатар, тұрмыстық зорлық-зомбылықты физикалық немесе кез-келген басқа әсердің үнемі қайталанатын әрекеттері деп атауға болады. Көптеген адамдар осындай қарым-қатынастары бар отбасыларда өмір сүруге мәжбүр, оларда сенім, қауіпсіздік сезімі, сүйіспеншілік, серіктестік орнына қатыгездік, мазасыздық, қорқыныш жетекші рөл атқарады.

Тұрмыстық зорлық-зомбылық туралы сөз болғанда, қиял көбінесе қорқынышты суреттер салады: күйеуі әйелін немесе анасын ұрады, балаларды мазақ етеді және т.б. Бірінші нәрсе-маскүнем, құмар ойыншы, ессіз қызғаныш, тым діндар күйеу. Шынайы өмір әрқашан бұл сценарийлерді білдірмейді. Тұрмыстық зорлық-зомбылықтың қоздырғышы көбінесе әйел (анасы, әйелі, әпкесі және т.б.) және бала болып табылады.

Әлемдегі тұрмыстық зорлық-зомбылық мәселенің ауқымы

2023 жылы бүкіл әлем бойынша 45000-ға жуық әйелдер мен қыздарды серіктестері немесе басқа отбасы мүшелері өлтірді. Осылайша, әр сағат сайын бес әйел немесе қыз туыстарының қолынан қайтыс болады. 15 жастан асқан әлемдегі әрбір үшінші әйел (шамамен 736 миллион адам) өмірінде кем дегенде бір рет серіктесінің физикалық және/немесе жыныстық зорлық-зомбылығына ұшыраған. Әлемдегі әйелдердің 80% - ы кем дегенде бір рет көшедегі қудалауға ұшыраған. Әрбір үштен бірі жасырын түрде жыныстық серіктес презервативті жасырын түрде алып тастаған кезде стелсингке тап болды. Зорлық-зомбылыққа ұшыраған әйелдердің 40% - дан азы қандай да бір көмекке жүгінеді. Көп жағдайда олар достарымен және туыстарымен байланыста болады, ал өте аз (10% - дан аз) полицияға барады.[1]

Тұрмыстық зорлық-зомбылықтан кім зардап шегеді және оның себебі неде?

Зорлық-зомбылықтың себебі зорлаушыны "арандатқан" жәбірленуші серіктестің әрекеттерінде жатыр деген қауіпті салдары бар негізгі қате түсінік. Бұл "не үшін?" ол зорлаушыны саналы түрде ақтайды. Жүйелі түрде зорлық-зомбылыққа барудың мінез-құлық себебі жоқ екенін есте ұстаған жөн. Жалғыз себеп-зорлаушының садизмге бейімділігі. Әйелдерге қатысты тұрмыстық зорлық-зомбылық

Көбінесе әйелдер тұрмыстық зорлық-зомбылықтан зардап шегеді. Себебі неде? Көбінесе тианның қасиеттеріне ие серіктесте.

Жыныстық зорлық-зомбылықтың қауіп факторларына мыналар жатады:

- білім деңгейі төмен;

- бала кезіндегі зорлаушының өзіне қатыгездік;
- әкесі мен анасы немесе басқа туыстары арасындағы зорлық-зомбылық;
- антиәлеуметтік тұлғаның бұзылуы;
- алкогольді ішімдіктерді теріс пайдалану.

Отбасындағы тұрмыстық зорлық-зомбылық (қарттарға, балаларға, басқа туыстарына)

Жоғарыда айтылғандай, тұрмыстық зорлық-зомбылық тек тиран күйеулерінің әйелдеріне ғана әсер етпейді. Балалар-әкелердің, физикалық, психологиялық зорлық-зомбылыққа бейім аналардың жиі құрбаны. Олар өздерін озбырлықтан қалай қорғауды білмейді, басқа таңдаусыз жылдар бойы зиянды атмосферада өмір сүруге мәжбүр. Болашақта олар зорлық-зомбылыққа бейім болуы мүмкін. Сондай-ақ, тұрмыстық зорлық-зомбылықтың құрбандары көбінесе өздерін қорғай алмайтын қарт адамдар болып табылады, олар үйде болып жатқан тирания туралы айтуға ұялады немесе тираннан одан да көп агрессия алудан қорқады. Тұрмыстық зорлық-зомбылықтың негізгі белгілері

Тұрмыстық зорлық-зомбылық неден басталады, оның белгілері қандай?

Тұрмыстық зорлық-зомбылық дәрежі қарым-қатынастан, ауызша қорлаудан басталады. Егер әсер физикалық болса, онда эмоционалды әсер созылмалы уыттылығымен одан да үлкен қауіпті жасырады. Эмоционалды зорлық-зомбылық тұрақты мазасыздық жағдайына, депрессияға, дәрменсіздікке әкеледі. Мұндай қарым-қатынастан шығу жолдарын ізденің.

Тұрмыстық зорлық-зомбылық мәселелерін шешу-зорлаушының мінезінің бір бөлігі. Эмоционалды қорлауға, қорлауға жол берген адам физикалық зорлық-зомбылыққа тез ауыса алады. Көбінесе әйелдер "баланың әкесімен жақсы" немесе қаржылық пайдасы бар деп сеніп, мұндай қарым-қатынасқа төзе береді. Тұрақты күйзелісте өмір сүру күрделі мәселелерге әкеледі.

Тұрмыстық зорлық – зомбылықтың басты белгісі-қорқыныш. Сіз күн сайын "арқанмен жүргендей" сезінесіз, серіктесіңіздің (күйеуіңіздің, анаңыздың, балаңыздың) ашуын туғызбау үшін сөздерді мүмкіндігінше басқарасыз – сіздің үйіңізде кем дегенде психологиялық зорлық-зомбылық бар. Зорлық-зомбылыққа бейім адамды қалай тануға болады.[2]

Адамның бойындағы зорлаушының қасиеттерін ерте кезеңде тану өте маңызды. Бұл жалпы қызғанышпен, басқалардың тілектері мен адамдарына, олардың қажеттіліктеріне, қорлайтын сөздеріне және басқаларға құрметсіздік арқылы танылады. Еркектерде әдетте көптеген гендерлік стереотиптер бар, олар әйелге "тәрбие" қажет деп санайды. Потенциалды тиран сіздің орналасқан жеріңізді бақылауда ұстауға тырысады, үнемі үйде болуға мәжбүр етеді, кез-келген досыңызбен сөйлесуге тыйым салады. Бақылауда сіздің шығындарыңыз, сізден барлық шығындар туралы есеп қажет. Егер сіздің электрондық пошталарыңыз, әлеуметтік желілеріңіз, мессенджерлеріңіз, телефон қоңырауларыңыз тексерілсе, жаман белгі.

Агрессор жәбірленушіні проблемаларға кінәлауға бейім. Ол оны ұсақ-түйек нәрселер үшін жүйелі түрде сынайды, сәтсіздіктер үшін айыптайды, маңызды нәрселерге күледі, дәрежі көзқарасқа жол береді.

Егер белгілі бір заттардың немесе алкогольдің әсерінен серіктес ашуланса, жануарларды ренжітсе, сізді итерсе, белгілі бір қауіптер айтса, қолын дәрежі ұстаса, жыныстық қатынасқа түсуге мәжбүр етсе, дабыл белгісі.

Мұндай қарым-қатынасты сақтауға мүмкіндік бар ма? Егер зорлаушы мәселені өзі көріп, өзгергісі келсе, ықтималдығы бар. Оған ашуды басқаруға үйрететін психотерапевт немесе психиатрдың көмегі қажет болады. Зорлаушы өзгергісі келмейді, бірақ сіз онымен бірге боласыз ба? Бұл сіздің өміріңізге және балалардың өміріне қауіп төндіретін зорлық-зомбылық циклінде екеніңізді білдіреді. Көптеген әйелдер зорлаушымен бірге болуды жас ұрпаққа әке керек деп ақтайды. Алайда, олар ескермейді: зорлаушы әке ешкімге қажет емес, ал психикалық денсаулығы нашар бала болашақта салауатты өмір салтын ұстана алмайды. Бұл жағдайда "мұндай" әкесіз жақсы. Эмоционалды зорлық-зомбылық денсаулыққа да үлкен зиян келтіреді. Мұндай қысымнан аман қалған құрбандар кейіннен псориаз, асқазан жарасы, депрессия, суицидке бейімділік, алкогольизмге тап болады.

Тұрмыстық зорлық-зомбылықтың салдары:

- физикалық: жарақаттар, кісі өлтіру, қажетсіз жүктілік және басқа гинекологиялық мәселелер;
- психологиялық: депрессия, мазасыздық (соның ішінде PTSD), ұйқы проблемалары, тамақтанудың бұзылуы, суицид әрекеттері;

- әлеуметтік: жәбірленушіні қоғамнан мәжбүрлі түрде оқшаулау, өзіне және балаларына қамқорлық жасау қабілетін шектеу;

- экономикалық: жұмысқа қабілетсіздік, табыстың жоғалуы және одан да үлкен тәуелділікке түсу.

Зорлық-зомбылықтың келесі түрлері бар:

- Физикалық-бұл денсаулыққа қасақана зиян келтіру, физикалық ауырсыну, бас бостандығынан айыру, баспана, тамақ, киім және басқа да қалыпты өмір сүру жағдайлары, сондай-ақ кәмелетке толмаған балалардың ата-аналарын күтім, Денсаулық, қауіпсіздік мәселелерінен жалтару.

- Сексуалдық-бұл әйелді оның келісімінсіз жыныстық қатынасқа түсуге мәжбүрлейтін зорлық-зомбылық, науқас әйелмен немесе мүгедекпен, қысыммен немесе алкогольдік немесе есірткілік мас күйінде жасалған сәтсіз жыныстық қатынас.

- Экономикалық-бұл бір ересек отбасы мүшесінің отбасылық бюджетті басқару, қаражатқа ие болу және оларды өз қалауы бойынша басқару құқығынан айыру әрекеттері, кәмелетке толмағандарға экономикалық қысым және т. б.

- Психикалық-бұл бір отбасы мүшесінің екіншісінің ар-намысы мен қадір-қасиетін қасақана қорлау, моральдық қауіп-қатер, қорлау, бопсалау және т. б.

- Эмоционалды - бірқатар зерттеушілер зорлық-зомбылықтың бұл түрін психикалық, экономикалық және интеллектуалды деп санайды (логикалық сендіру процесі арқылы көзқарастар мен құндылықтарды таңу).[2]

Тұрмыстық зорлық-зомбылық құрбандарын құқықтық қорғау және қолдау

127 елде тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы заң бар. Көптеген жағдайларда жәбірленуші әйел болғандықтан, біз әйелдік құрбандықтар туралы айтамыз.

Тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы күрес реттелген елдерде полицияға қоңырау шалып, қорғаныс туралы бұйрық немесе қауіпсіздік туралы бұйрық алуға болады. Бұл құқық бұзушының да, оның құрбанының да қолына берілетін құжат. Онда, мысалы, келесі шарт жазылуы мүмкін: егер зорлық-зомбылық тағы бір рет орын алса, бұл қылмыстық құқық бұзушылық болып саналады.

Мұндай тапсырыс бірге тұруға және кез-келген байланысқа тыйым салуы мүмкін. Бұл әсіресе жәбірленуші агрессордан кетуге шешім қабылдағанда тиімді, өйткені дәл осы сәтте ең қорқынышты нәрсе — кісі өлтіру жиі орын алады. Жәбірленушінің байыпты кетіп бара жатқанын түсінген қылмыскер өзін-өзі басқаруды тоқтатады.

Ел президенті Қасым-Жомарт Тоқаев өз Жолдауында тұрмыстық зорлық-зомбылық мәселесіне назар аударды.

"Отбасылық-тұрмыстық зорлық – зомбылықтың көптеген жағдайларына көзімізді жұмуға болмайды", - деп атап өтті Мемлекет басшысы. - Дебоширлердің жазасыздығы олардың қолдарын ашады, іс жүзінде олардың құрбандарын қорғансыз қалдырады. Менің ойымша, мұндай әрекеттер үшін жауапкершілікті күшейтетін уақыт келді. Отбасылық-тұрмыстық зорлық-зомбылықтан зардап шеккендер қоғамды айыптаудан немесе біреудің қысымынан қорқуы мүмкін емес".

Отбасылық психологқа бару туралы шешім қабылдадыңыз ба? Мұндай консультацияның жағымсыз жағы да бар. Екі жақтың да пікірі ескеріле бастайды-бұл тұрмыстық зорлық-зомбылық жағдайында қолданылмайды және сөзсіз кінәнің бір бөлігі жәбірленушіге жүктеледі.

Кейбір елдер отбасын сақтауға бағытталған тәсілді қолданады, бірақ медициналық немесе психологиялық әдістермен мәжбүрлеп емдеуді қажет ететін заңдар бар.

Әлемде жақындарын зорлық-зомбылыққа ұшырататын ер адамдарға арналған көптеген білім беру, психотерапиялық бағдарламалар бар. Топтарда ер адамдар өздерінің іс-әрекеттерінің нақты себептерін білуге, өз сезімдерін айтуға үйренеді.[3]

Тұрмыстық зорлық-зомбылық құрбаны не істеу керек: әлеуметтік қызметтер

Тұрмыстық зорлық-зомбылықтан зардап шеккен әйелдер мен балалар үшін Қарағандыда дағдарыс орталығы қайта ашылды. Бірақ олар мұнда 10 күн ғана бола алады.

Психофизикалық зорлық-зомбылыққа ұшыраған әйелдер мен балаларға көмек көрсету орталығы Қарағандыда "жақсылық әлемі" ҰЕҰ қызмет ақаруда. Дағдарыс орталығы қарапайым қонақ үй ғимаратында орналасқан, онда "жақсылық әлемі" ұйымы бөлмелерді жалға алады. Отбасылық жатақхана қағидаты бойынша жабдықталған асхана, монша және бөлмелер бар. Мұнда сән-салтанат жоқ, бірақ кереуеттер, теледидар және тоназытқыш бар.

Қарағанды қаласындағы дағдарыс орталығы зорлық-зомбылық құрбандарын уақытша ғана паналай алады, оның сыйымдылығы шектеулі. Сондықтан бұл әйелдер орталықтан шыққаннан кейін балалармен не істеу керек деген сұрақ туындайды. Көбінің баратын жері жоқ, көбінің баспанасы жоқ.

Айтпақшы, Қарағандының өзінде ресми мәліметтер бойынша ПД сайтында хабарланғандай, оларда әйелдерді зорлық-зомбылықтан қорғау жұмыстарын ұйымдастыру бойынша топтар ұйымдастырылды. Полицияның мәліметінше, ай сайын үй агрессорларынан зардап шегетін 50 әйел көмекке жүгінеді. Жалпы, Қарағанды облысында өткен жылы отбасылық-тұрмыстық қатынастар саласында 6700-ден астам құқық бұзушылық тіркелген.

Өткен жылы төрт мыңнан астам отбасылық дебошир әкімшілік қамауға алынды. Полицияда мұндай адамдардың профилактикалық есебін жүргізеді, "мінез-құлыққа ерекше талаптар қою" сияқты шараларды қабылдайды, отбасылық агрессорлармен тәрбиелік әңгімелер жүргізеді.[4]

Осылайша, құқықтық сауаттылықты арттыруға, отбасындағы қарым-қатынасты, мінез-құлық психологиясын, жанжалдан аулақ болуды үйретуге бағытталған бағдарламалар қажет. Отбасылық зорлық-зомбылық фактілерін айыптап қана қоймай, туындайтын жанжалдарды шешудің басқа да зорлық-зомбылықсыз жолдарын ұсынатын басылымдар қажет. Әйелдерге қатысты зорлық-зомбылықтың алдын алу және өмір сүру мәселелеріне ваторлық тәсілдер қажет. Мәселені тек бірлескен күш-жігермен және тиісті заң қабылданған жағдайда ғана шешуге болады.

1. Адамушкина М. отбасындағы зорлық-зомбылық? Мәселе жоқ па? // Әйелдерді кім қорғайды: материалдар мен басылымдар жинағы. М., 1996.

2. Вольянова Н. Н., Морозова С. С. отбасындағы зорлық-зомбылық // Тверь, 1999.

3. Кочеткова С.В. отбасындағы зорлық-зомбылықты талдау тәжірибесі //Әлеуметтік. Зерттеулер 1999.N12.

Тельман Ұ.Д., Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, тарих факультеті, ИО-41к-20 тобы, студент.

(Ғылыми жетекшісі – философия докторы (PhD) Смағұлов Н.Б.)

МЫРЗА ҰЛЫҚБЕК ПЕН АҚ ОРДА ХАНЫ БАРАҚТЫҢ АРАСЫНДАҒЫ ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ЖӘНЕ САЯСИ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАР

XV ғасырдың басында бұрынғы Жошы ұлысы мен Әмір Темір ұрпақтары билеген Мәуереннахр мен Хорасан өлкелері буырқанған саяси қоғамдық-саяси өмір мен алма-кезек саяси бәсекелестікке толы тұрақтылығы шайқалған аймақ болып қалды. Осы кезде болып жатқан оқиғалардың салдары Мырза Ұлықбек пен Жошы ұлысындағы ірі мемлекет қайраткері Барақ ханды тарих сахнасына алып шықты. Жошы ұлысын біртұтас мемлекетке біріктірем деген саяси мақсаты бар Барақ хан сол кездегі болып жатқан ірі оқиғаларды өз пайдасына жаратуға тырысты. Ол Әмір Темір ұрпақтары мен Дешті-Қыпшақтың көшпелі тайпаларының алдында зор беделі мен салмағы бар Едіге бидің балалары мен немерелеріне арқа сүйеді. Алдымен Әмір Темірдің немересі Мырза Ұлықбектің қолдауына ие болды.

Мырза Ұлықбек Әмір Темірдің немересі, Шахрухтың үлкен ұлы 1394 жылы 22-наурызда Сұлтанияда, Әмір Темірдің Иран мен Азияның алдыңғы аймақтарына жасаған екінші ірі жорығының кезінде дүниеге келді [1, 37 б.]. Ұлықбектің анасы – Гаухар-Шад-Ага – асыл тұқымды Шағатай отбасынан шыққан: ол Ғиасуддин тарханның қызы болды [2, 27 б.]. Жаңа туған нәрестеге Мұхаммед-Тарағай есімі берілді, бірақ Әмір Темірдің көзі тірісінде бұл есім Ұлықбек, шын мәнінде «ұлы бек» деген лақап атпен толығымен ауыстырылды [1, 37-38 б.].

Әмір Темір 1405 жылдың қаңтар айында Мәуереннахрдан, Түркістаннан, Хорезмнен, Балхтан, Бадахшаннан, Хорасаннан, Сейстаннан, Мазендераннан, Кумадан, Әзірбайжаннан және Ирактан жиналған 200 мың әскерімен Қытайға аттанды [3, 339 б.]. 1405 жылы 18-ақпанда Қытайдағы жорығы басталған кезде Әмір Темір Отырар қаласында қайтыс болады. Оның мемлекеті үшін көптеген ұлдары мен немерелері арасындағы тұрақты соғыстардан тұратын дүрбелең уақыты келді. Ұлықбек, әлбетте, бұл болған күреске қатысып қана қоймай, сонымен қатар өзін әскери қолбасшы және саясаткер ретінде көрсетуге міндетті болды [4, 15 б.]. Төрт жыл бойы Шахрух пен Шах-Мәлік (Ұлықбектің атынан) Халил-Сұлтанмен күресті. Барлық жорықтар мен шайқастарға қатысқан әскер қатарында ер жетіп келе жатқан Ұлықбек те болды [5, 23 б.]. Ақырында, 1409 жылы Ұлықбек он бес жаста болғанда, Шахрух қарсыластарын жеңіп, Әмір Темірдің мұрасын иемденіп, Гератта орнын тапты, ал Самарқант билеушісі ретінде өзінің үлкен ұлы Ұлықбекті жариялады [1, 64-65 б.]. Нәтижесінде Шахрух екі тәуелсіз мемлекет құрды: Хорасан, орталығы Гератта, оны Шахрухтың өзі басқарды және Мәуереннахр, орталығы Самарқантта, оны Шахрухтың ұлы Ұлықбек басқарды [2, 30 б.]. 1409 жылдан бастап Самарқанттағы орталығымен Мәуереннахрдың билеушісі болған Ұлықбек Гератта билік еткен әкесі Шахрухқа тәуелді болып қала берді. Темір империясының басшысы ретінде Шахрух барлық күш-жігерін оны ыдыраудан сақтауға бағыттады. Бір жағынан, мемлекет аумағын көршілердің, ең алдымен солтүстіктегі Ақ Орданың шабуылдарынан қорғауға, екінші жағынан, туыстарының жоғарғы билікке деген ұмтылыстарына жол бермеуге тура келіп отырды [4, 16 б.]. Ұлықбек Мәуереннахрдың және оған жақын аудандардың (солтүстік-батыстан – Сығанаққа, солтүстік-шығыстан – Аспараға дейін) толыққанды билеушісі болды [2, 31 б.].

Сыртқы саясатта Мырза Ұлықбек батыл шешімдер қабылдау арқылы көптеген жетістіктерге жетті. Атасынан өзгешелігі ол жаулаушылық соғыстарға мән бермей, көршілес мемлекеттердің тізгініне қуыршақ, яғни өзіне бағынған адамдарды қоюға бейім болды.

1419 жылдың мамыр айында Ұлықбекке Әмір Темірмен соғысқан Ұрұс-ханның немересі Ақ Орда ханзадасы Барақ хан көмек сұрап келді. 1404-1410 жылдары Ақ Орданы Ұрұс ханның баласы сонау 1395 жылы Әмір Темір Ақ Ордада таққа отырғызған Қойыршақ оғлан биледі. Дегенмен маңғыт әмірі Едіге оны қуып шығып, таққа Шыңғыс әулетінен шыққан өз адамдарын отырғызды.

1416 жылы Тоқтамыс ханның ержүрек ұлы Жаппарберді Ақ Ордада Шыңғыс оғланды тақтан тайдырды. Бірақ 1418-1419 жылдары-ақ Ұрұс ханның немересі, Қойыршақ ханның баласы Барақ хан мен Алтын Орда билеушісі Темір-Құтлығ ханның немересі Ұлық-Мұхаммедтің арасында өкімет билігі жолындағы айқас лаулап кетті. Алғашында Ұлық-Мұхаммед жеңіске жетіп, Барақ хан Сырдарияға қашты [6, 138-139 б.].

Мырза Ұлықбек атасы Әмір Темірдей Жошы ұлысындағы саяси шиеленіске толы оқиғаларды қалт жібермей бақылып отырды. Барақ ханды сый-құрметпен қарсы алады. Ол Барақ ханға айтарлықтай көмек көрсетіп, отанына жіберді және жауларына қарсы күресте әскери көмек қолын созады. Барақ хан Мәуереннахрдың негізгі күштерінің қатысуынсыз оған берілген қосалқы жасақтардың көмегімен өзінің алға қойған мақсатына жетеді деп болжам жасалды. Бұл сенім толығымен ақталды. 1423 жылы Хорезм арқылы Шахрух отырған Бадгиске өзбек ханы Мұхаммедтің ордасын басып алып, өзбек ұлысының көп бөлігінің басшысы жарияланған Барақ ханның жетістіктері туралы хабар келді [7, 195-196 б.]. Барақ ханның